अर्थात

स्मरणिका

मराठी अर्थशास्त्र परिषद ४२ वे राष्ट्रीय अधिवेशन

दि. १७, १८, १९ नोव्हेंबर, २०१८

संपादक

डॉ. सौ. शरयू एम. पोतनुरवार (बिडवाई)

अर्थशास्त्र विभागप्रमुख

सरदार पटेल महाविद्यालय, चंद्रपूर

आयोजक

स्थापना वर्ष - १९७०

सर्वोदय शिक्षण मंडळ, चंद्रपूर द्वारा संचालित

सरदार पटेल महाविद्यालय, चंद्रपूर (महाराष्ट्र)

 ISSN - 2277-3908

कृषि माल किंमत व व्यय आयोग आणि सरकारची भूमिका

प्रा. डॉ. तवारअरूण त्रिबंकराव
ज्ञानोपासक महाविद्यालय, परभणी.
आजीव नसभासद क्र. ९८०

मडावी अण्णाजी दयाराम
संशोधक मार्गदर्शक व अर्थशास्त्र विभागप्रमुख,
सहा. प्रा. व अर्थशास्त्र विभागप्रमुख आदर्श महाविद्यालय, हिंगोली
आजीवन सभासद क्र. १४९७ मो. ९४२१३१९८६८,

गोषवारा :-

भारतीय शेतकरी हादे शाचापोशिंदाआहे. पहिल्या पंचवार्षिक योजनेपासूनतेआजपर्यंतच्यापंचवार्षिक योजनांचा अभ्यास केला असता शेतमालाच्या किंमतीमध्ये चढ-उतार होतांना दिसून येते. हे चढ-उतार होवू नये व शेतमालाच्या किंमतीमध्ये स्थिरता निर्माण व्हावी म्हणून भारत सरकारने सन १९६५ मध्ये कृषि किंमत आयोगस्थापन केला. अलीकडील काळातविविध राज्यात शेतकरीसं घटनास्थाप नझाल्याआहेत. या संघटनामार्फतअसेस्पष्टकेलेजाते की, शेतकऱ्यांच्या शेतमालालादरवर्षी योग्य प्रकारचाभाव मिळतनाही. त्यामुळे शेतकरीहवाल-दिवाल होतो. भारतीय शेतकरी हा हवाल-दिवाल होवू नये यासाठी कृषिमूल्य व व्यय आयोग खालील बाबींचा विचार करून सरकारला किमान आधारभूत किंमतीची शिफारस करतो.

१) कृषि उत्पादन वाढीच्या अनुषंगाने प्रोत्साहन देणे. २) कृषि मालाच्या किंमतीमधील होणारे चढ-उतार कमीकरण्याचा प्रयत्नकरणे. ३) उपलब्ध साधन सामुग्री चाअभ्या सकरण्याचा प्रयत्नकरणे. ४) शेतकऱ्याला किमान किंमतीची हमी मिळवून देणे.

शेतमालाच्या किंमतीत स्थिरता निर्माण करण्यासाठी कृषिमूल्य व व्यय आयोगाने सुचविलेल्या शिफारशीनूसार भारत सरकार कृषिमाल किंमतीविषयक धोरण वेळोवेळी जाहिर करते. सरकारने 'अन्नदातामूल्य संरक्षण' या धोरणास मंजूरी दिली असून शेतमालाच्या किंमती आधारभूत किंमती पेक्षा कमी झाल्यास थेट दर नुकसान भरपाई देण्यात येणार आहे. शेतकऱ्यांच्या उत्पन्न वाढीस चालना देतांना २०१८-१९ च्या हंगामासाठी १४ प्रमुख खरीप पिकांच्या हमी भावात उत्पादन खर्चाच्या ५०: वाढीचा निर्णय सरकारने घेतला आहे.